

V. Veretnov, senior teacher insurance department
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv

CRITERIA FOR SELECTION OF THE REINSURANCE COVERAGE FOR EXCESS OF LOSS TREATY

Optimal reinsurance coverage, selected by the cedent, influenced by a number of internal, external, objective and subjective factors. Their accounting or ignoring depends on the individual conditions of the insurer, knowledge of the specific risk profiles of professional experience and decision-makers about the forms and methods of reinsurance coverage. Justified the selection criteria of reinsurance protection for the treaty excess of loss. Using these criteria makes it possible not only to optimize the reinsurance protection, but also to ensure a balance of interests in the long-term relationship of the cedent company and the reinsurer. The article also provides examples of how classes of insurance is advisable to use the obligatory contract portfolio sexcess of loss.

Key words: treaty; excess of loss; non-proportional reinsurance.

УДК 368.1
JEL G 22

А. Шолойко, канд. екон. наук, ст. наук. співроб., асист.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА СВІТОВИЙ АСПЕКТИ

Розглянуто ключові показники розвитку страхового ринку України та зарубіжних країн в докризовий, кризовий і посткризовий періоди. Виявлено основні вітчизняні та світові тенденції, здійснено прогноз та надано пропозиції щодо напрямів удосконалення функціонування вітчизняного страхового ринку.

Ключові слова: страхування; страховий ринок; страхові компанії, страхувальники.

Постановка проблеми. Страховий ринок України через посилення інтеграційних процесів, об'єднання капіталів, перестраховування виявляється значно пов'язаним зі страховими ринками інших країн та складовими фінансового ринку як на національному, так і на міжнародному рівнях. Тому останнім часом досить ускладненим є уникнення негативного впливу кризових явищ у світі, зокрема йдеться про світову фінансову економічну кризу 2008-2009 рр. У зв'язку з цим актуальним є виявлення та порівняння основних вітчизняних і світових тенденцій розвитку страхових ринків до, під час та після виникнення даної кризи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розвитку страхового ринку в докризовий період, період фінансової кризи та посткризовий період значну увагу приділили такі вітчизняні та зарубіжні вчені як: В.Д. Базилевич, О.О. Гаманкова, О.М. Залетов, О.В. Козьменко, С.С. Осадець, Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк, К.Є. Турбіна, Т.А. Федорова, В.М. Фурман, В.В. Шахов, Р.Т. Юлдашев та інші.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Враховуючи науковий доробок зазначених вчених, за-

лишається актуальним визначення та співставлення рівня розвитку страхового ринку України порівняно з іншими країнами у відповідні періоди для надання пропозицій щодо напрямів удосконалення функціонування вітчизняного страхового ринку.

Мета статті полягає у визначенні заходів та перспективних напрямів виходу страхового ринку України на якісно новий рівень функціонування на основі виявлення основних вітчизняних та світових тенденцій розвитку страхового ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначаючи тенденції розвитку страхового ринку України та інших країн на сучасному етапі, важливим є з'ясування того, чи вийшли значення основних показників на докризовий рівень.

Важливо зазначити, що світова фінансова економічна криза безпосередньо вплинула на активність діяльності страхових компаній. Так, після 2008 року включно протягом чотирьох років з ринку пішло 66 страхових компаній, з них: 56 ризикових і 10 компаній зі страхування життя (рис. 1).

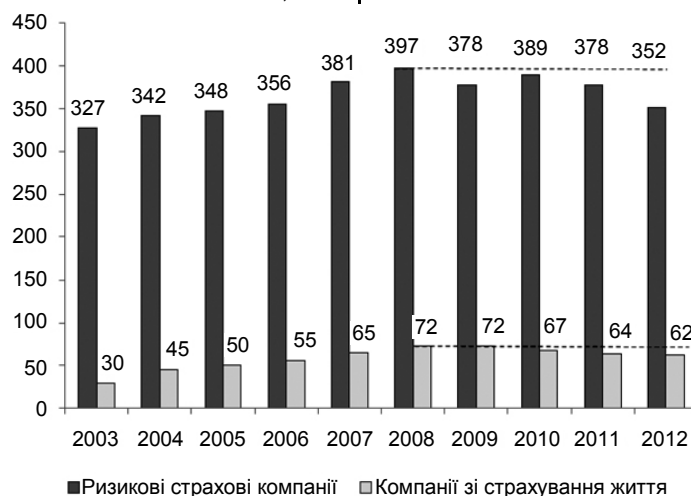

Рис. 1. Динаміка кількості страхових компаній за 2003–2012 рр.

*Джерело: складено на основі [1].

Як показано на рис. 1, до 2008 року включно кількість страхових компаній поступово зростала. З одного боку дану тенденцію можна було б вважати позитивною, як прояв конкуренції. Однак з іншого боку при ви-

значенні коефіцієнту ринкової концентрації було з'ясовано, що протягом останніх років як у сфері ризикового страхування майже незмінною залишається значна частина ринку, яка належить першим 50 страховикам

(77,8% за 9 місяців 2012 р.), так і у сфері страхування життя, – яка належить першим 10 страховикам (89,8% за 9 місяців 2012 р.) [1]. Тобто, в даному контексті фінансова криза виконала роль каталізатора виходу з ринку неефективних страхових компаній, які функціонували переважно для оптимізації податкового навантаження. Однак використання внутрішнього перестраховання протягом 2011-2012 рр. для таких цілей стало неможливим з прийняттям Податкового кодексу Украї-

ни, оскільки базою оподаткування податком на прибуток у сфері ризикового страхування визначено валові страхові премії [2, п. 8 підрозділ IV, розділ XX]. Тоді як після внесення змін 1.01.2013 р. до вказаного кодексу базою оподаткування вже виступають чисті страхові премії [2, ст. 156.1], що спричинило зростання операцій внутрішнього перестраховання за три квартали 2013 р. порівняно з попередніми роками, а валові страхові премії майже досягли рівня 2012 р. (рис. 2).

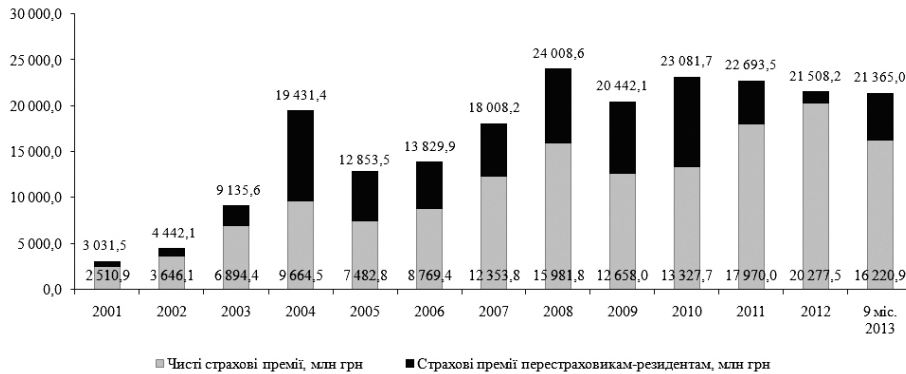

Рис. 2. Обсяги валових страхових премій в Україні за 2001–2013 рр.

*Джерело: складено на основі [1].

Порівняно із зарубіжними країнами обсяги зібраних валових страхових премій в Україні залишаються на досить низькому рівні (табл. 1).

Таблиця 1. Валові страхові премії в зарубіжних країнах та Україні за 2006-2010 рр., млн дол. США

Країна	Рік					Темп приросту, %	
	2006	2007	2008	2009	2010	2008 р. до 2006 р.	2010 р. до 2008 р.
Канада	109 536	136 070	113 654	75 538	85 746	3,8	-24,6
Японія	321 769	351 408	428 049	471 366	498 822	33,0	16,5
Корея	105 168	119 769	105 897	99 143	120 869	0,7	14,1
Швейцарія	41 919	45 505	57 018	57 299	61 650	36,0	8,1
Великобританія	378 973	557 203	399 629	276 867	274 523	5,5	-31,3
Португалія	16 199	18 724	22 470	19 728	21 047	38,7	-6,3
Нідерланди	57 341	65 278	71 461	67 169	52 402	24,6	-26,7
Бельгія	37 136	43 037	42 725	39 577	39 173	15,1	-8,3
Україна	2 738,60	3 566,00	4 558,10	2 623,70	2 908,60	66,4	-36,2

*Джерело: складено на основі [1; 3].

Із даних табл. 1, можна зробити висновок, що обсяги валових страхових премій у зарубіжних країнах та Україні у 2008 р. порівняно з 2006 р. зросли. Разом з тим, у посткризовий період порівняно з кризовим лише Японія

(+16,5%), Корея (+14,1%) та Швейцарія (+8,1%) демонструють позитивний темп приросту даного показника.

Важливим макроекономічним показником, що характеризує рівень розвитку страхування в країні є відношення страхових премій до ВВП (рис. 3).

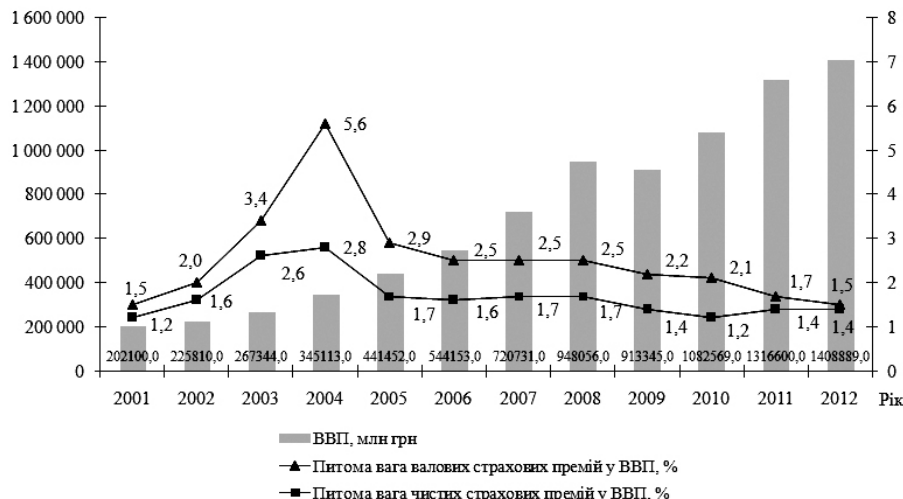

Рис. 3. Питома вага страхових премій у ВВП України за 2001–2012 рр.

*Джерело: складено на основі [1; 4].

За даними рис. 3 при загальній тенденції зростання ВВП України рівень валових страхових премій у ВВП в посткризовий період постійно зменшувався, склавши на кінець 2012 р. 1,5%, що на 1% менше порівняно із значеннями 2006-2008 років. Щодо рівня чистих страхових премій у ВВП, то протягом останніх років даний показник знаходиться в межах 1,4%. Це пояснюється зростанням чистих страхових премій поряд із змен-

шенням обсягів операцій внутрішнього перестраховування у 2011-2012 рр., враховуючи, що у 2012 р. обсяги валових страхових премій в цілому не досягли рівня 2008 р. Отже, якщо рівень перерозподілу ВВП через страхові операції не досягає 3%, то це свідчить про серйозні проблеми на страховому ринку України, оскільки в розвинених зарубіжних країнах даний показник вище 5-10% (табл.2).

Таблиця 2. Питома вага валових страхових премій у ВВП зарубіжних країн за 2006-2010 рр.

Країна	Рік										Тенденції	
	2006		2007		2008		2009		2010		До 2008 р.	2009-2010 рр.
	%	%	Відхилення, в.п.	%	Відхилення, в.п.	%	Відхилення, в.п.	%	Відхилення, в.п.			
1	2	3	4=3-2	5	6=5-3	7	8=7-5	9	10=9-7	11	12	
Канада	7,7	7,9	0,2	6,8	-1,1	5,4	-1,4	7,3	1,9	↑	↓↑	
Японія	7,1	7,5	0,4	8,2	0,7	8,8	0,6	7,1	-1,7	↑	↑↓	
Корея	11,3	11,8	0,5	10,8	-1	11,0	0,2	10,2	-0,8	↑	↑↓	
Швейцарія	10,1	9,9	-0,2	10,9	1	10,0	-0,9	13,4	3,4	↓↑	↓↑	
Великобританія	14,9	19,4	4,5	14,7	-4,7	12,7	-2	14,8	2,1	↑	↑↑	
Португалія	8,2	8,2	0	9,0	0,8	8,4	-0,6	6,1	-2,3	↑	↓	
Нідерланди	8,5	8,4	-0,1	8,1	-0,3	7,9	-0,2	9,3	1,4	↓	↓↑	
Бельгія	11,1	9,2	-1,9	9,4	0,2	8,3	-1,1	8,3	0	↓↑	↓↑	

*Джерело: складено на основі [5].

Із даних табл. 2 можна зробити висновок, що до 2008 р. включно у більшості зарубіжних країнах відсоток валових страхових премій у ВВП зростав, а у період після 2008 р. – спадав, але знаходився в межах 5-9%. І вже у 2010 р. даний показник майже наблизився, а то й перевищив значення 2008 р. Тобто, страхо-

вому ринку України порівняно з іншими країнами світу потрібно більше часу для повернення на докризовий рівень розвитку.

Іншим важливим показником розвитку страхового ринку України є валові страхові премії на душу населення (рис. 4).

Рис. 4. Страхові премії на душу населення України за 2001–2013 рр.

*Джерело: складено на основі [1; 4].

За даними рис. 4 можна виділити три основних періоди динаміки значень валових та чистих страхових премій на душу населення при загальній тенденції зменшення населення України:

- 1) поступове зростання до 2004 р.
- 2) зниження значень у 2005 р. і поступове зростання до 2008 р.

3) зниження значень у 2009 р. і поступове зростання до 2013 р.

Тобто, кожні чотири роки ситуація повторювалася, однак за останні декілька років даний показник не досяг значень 2008 р.

Важливо також порівняти валові страхові премії на душу населення в Україні та інших країнах (табл. 3).

Таблиця 3. Валові страхові премії на душу населення в Україні та зарубіжних країнах за 2006-2010 рр.

Країна	Рік										Тенденції	
	2006		2007		2008		2009		2010		До 2008р.	2009-2010 рр.
	Дол. США	Дол. США	Відхилення, дол. США	Дол. США	Відхилення, дол. США	Дол. США	Відхилення, дол. США	Дол. США	Відхилення, дол. США			
1	2	3	4=3-2	5	6=5-3	7	8=7-5	9	10=9-7	11	12	
Канада	3 007	3 404	397	3 064	-340	2 044	-1 020	2 319	275	↑↓	↓↑	
Японія	2 414	2 587	173	3 171	584	3 503	332	3 761	258	↑↓	↑	
Корея	2 086	2 363	277	2 062	-301	1 873	-189	2 298	425	↑↓	↓↑	
Швейцарія	5 261	5 558	297	6 986	1 428	6 374	-612	6 723	349	↑	↓↑	
Великобританія	5 996	8 931	2 935	6 396	-2 535	4 544	-1 852	4 475	-69	↑↓	↓	
Португалія	1 510	1 723	213	2 061	338	1 803	-258	1 924	121	↑	↓↑	
Нідерланди	3 502	3 944	442	4 285	341	3 776	-509	2 931	-845	↑	↓	
Бельгія	3 451	4 002	551	3 915	-87	3 599	-316	3 492	-107	↑↓	↓	
Україна	58,4	76,5	18	98,2	22	56,9	-41	63,4	7	↑	↓↑	

*Джерело: складено на основі [1; 4; 6].

Із даних табл. 3 можна зробити висновок, що в Україні досить низький рівень витрат зі страхування на душу населення і вимірюється не в тисячах, а в десятках доларів США. У цілому, в період 2008-2009 рр. у більшості країн відбулося зниження абсолютних ланцюгових приростів валових страхових премій на душу населення і лише в Японії, Кореї та Швейцарії значення даного показника у 2010 р. повернулися на рівень 2008 р.

У зв'язку з низьким платоспроможним попитом валові і чисті страхові премії на один договір страхування

в Україні залишаються низькими (в межах 40 грн), що свідчить про актуальність послуг мікрострахування для населення та малого бізнесу, річна ціна яких не перевищує 30-50 грн [7, с. 138]. Однак рівень страхових виплат за такими угодами, як правило, достатньо високий (більше 50-60% зібраних страхових премій) [7, с. 114], тоді як в цілому по страховому ринку за останні десять років рівень валових страхових виплат не перевищував 33%, а рівень чистих страхових виплат – 48% (рис. 5).

Рис. 5. Рівень страхових виплат протягом 2001–2013 рр.

*Джерело: складено на основі [1].

За даними рис. 5 можна зробити висновок, що саме у період кризи протягом 2008-2009 рр. спостерігався найвищий рівень, як чистих (41% та 47,8%), так і валових (29,4% і 33%) страхових виплат, після чого дані показники почали спадати, не перевищуючи 25% у 2012 р. В цілому, якщо рівень страхових виплат знаходиться в межах 15-

60%, то вважається, що страховий ринок перебуває на етапі становлення. Однак при цьому необхідно більш детально розглядати даний показник в межах страхової компанії, виду страхування, сегменту страхового ринку. Так, рівень валових страхових виплат за окремими сегментами страхового ринку України наведено в табл. 4.

Таблиця 4. Рівень валових страхових виплат за сегментами страхового ринку України протягом 2003-2013 рр., %

Сегмент	Рік										
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	9 міс. 2013
Страхові угоди з фізичними особами	43,8	44,9	38,2	34,4	34,6	42,0	47,1	39,5	29,6	27,7	25,6
Страхування життя	3,57	6,31	3,02	3,55	3,05	3,44	7,58	5,80	5,24	4,54	5,36
Ризикове страхування	9,47	7,94	15,04	19,31	24,32	30,61	34,03	27,29	22,45	25,73	17,96

*Джерело: складено на основі [1].

Із даних табл. 4 можна зробити висновок, що за такими сегментами страхового ринку, як страхування за угодами з фізичними особами та ризикове страхування

найвищий рівень валових страхових премій також спостерігався в роки кризи 2008-2009 рр., зокрема:

- 42% та 47,1% відповідно за угодами з фізичними особами;

• 34% та 27,3% відповідно за сегментом ризикового страхування.

Тоді як за сегментом страхування життя найвищий рівень валових страхових виплат становив 5-7% у кризовий та посткризовий періоди. Вищенаведене дає змо-

гу виявити, що структура страхового ринку України за спеціалізацією страховиків є незбалансованою, тобто ризиковий сегмент становить більше 90% (табл. 5).

Таблиця 5. Структура страхового ринку України за спеціалізацією страховиків протягом 2003-2013 рр., %

Показник	Рік										
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	9 міс. 2013
Валові страхові премії у сфері страхування життя	0,80	0,96	2,50	3,26	4,35	4,56	4,05	3,93	5,93	8,41	7,98
Валові страхові премії у сфері ризикового страхування	99,20	99,04	97,50	96,74	95,65	95,44	95,95	96,07	94,07	91,59	92,02
Разом	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Валові страхові виплати у сфері страхування життя	0,30	0,77	0,51	0,62	0,57	0,53	0,93	0,86	1,45	1,59	2,52
Валові страхові виплати у сфері ризикового страхування	99,70	99,23	99,49	99,38	99,43	99,47	99,07	99,14	98,55	98,41	97,48
Разом	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

*Джерело: складено на основі [1].

За табл. 5, незважаючи на те, що питома вага сегменту страхування життя у 2011-2013 рр. перевищила значення докризового та кризового періодів, структура страхового ринку залишається незбалансованою. Дана ситуація спричинена з одного боку відсутністю податкових стимулів до корпоративного страхування життя [8, с. 6], а з іншого – високим рівнем недовіри споживачів до стра-

хових компаній, оскільки страхування життя є довгостроковим і гарантії здійснення страхових виплат через 5-10 років є сумнівними, оскільки фонд гарантування виплат за договорами страхування життя не був створений. Відносно збалансованою в останні роки є структура страхового ринку за страхувальниками (табл. 6).

Таблиця 6. Структура страхового ринку України за страхувальниками протягом 2003-2013 рр., %

Показник	Рік										
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	9 міс. 2013
Валові страхові премії від фізичних осіб	7,6	5,4	12,6	21,3	28,7	31,8	29,1	26,7	33,0	41,4	34,7
Валові страхові премії від юридичних осіб	92,4	94,6	87,4	78,7	71,3	68,2	70,9	73,3	67	58,6	65,3
Разом	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Валові страхові виплати фізичним особам	35,3	30,5	32,6	39,0	42,5	45,5	41,6	39,9	45,4	47,9	52,4
Валові страхові виплати юридичним особам	64,7	69,5	67,4	61	57,5	54,5	58,4	60,1	54,6	52,1	47,6
Разом	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

*Джерело: складено на основі [1].

За даним табл. 6 можна зробити висновок, що сегмент страхування за угодами з фізичними особами почав зростати саме у період кризи і досяг 41,4% на кінець 2012 р. Відповідно зросла питома вага валових страхових виплат за угодами з фізичними особами склавши 47,9% у 2012 р.

Виявивши загальні тенденції до зростання страхового ринку України з певними періодами спаду важливим є проектування одержаних результатів на майбутній період, використовуючи функцію $Y(t) = a + bt$ при відповідних значеннях достовірності апроксимації (R^2) (табл. 7).

Таблиця 7. Прогноз основних показників розвитку страхового ринку України на 2016 р.

№ з/п	Показники	Складові рівняння			Прогноз на 2016 р.	Темп росту 2016 р. до 2012 р.
		a	b	t		
1.	Валові страхові премії (млн грн) при $R^2=0,766$	4 497,0	1 775,0	16	32 897,0	1,5
2.	Чисті страхові премії (млн грн) при $R^2=0,901$	1 565,0	1 445,0	16	24 685,0	1,2
3.	Валові страхові виплати (млн грн) при $R^2=0,755$	-380,1	596,1	16	9 157,5	1,8
4.	Чисті страхові виплати (млн грн) при $R^2=0,778$	-456,5	570,8	16	8 676,3	1,7
5.	Рівень валових страхових виплат (р.3/р.1*100),%	-	-	-	27,8	1,1
6.	Рівень чистих страхових виплат (р.4/р.2*100),%	-	-	-	35,1	1,5

*Джерело: розраховано на основі [1].

Порівнюючи одержані прогнозовані значення з фактичними показниками 2012 р. можна підсумувати, що основні показники розвитку страхового ринку України зростуть більш як в 1,5 рази за умови відсутності нових кризових явищ.

Висновки. Проведене дослідження дало змогу виявити наступні вітчизняні та світові тенденції розвитку страхового ринку:

• основні показники розвитку страхового ринку у більшості розглянутих зарубіжних країнах почали віднов-

люватися вже у 2010 р., тоді як в Україні їх значення навіть за декілька років не вийшли на рівень 2008 р., а саме: обсяги валових зібраних страхових премій у 2012 р. склали 21,5 млрд грн порівняно з 24 млрд грн у 2008 р., питома вага валових страхових премій у ВВП сягнула 1,5% у 2012 р. порівняно з 2,5% у 2008 р., валові страхові премії на душу населення у 2012 р. склали 471,7 грн порівняно з 517,4 грн у 2008 р.;

• за досліджуваний період динаміка чистих страхових премій на душу населення в Україні, як і загальних

обсягів зібраних страхових премій, характеризується певною циклічністю, тобто за дванадцять років, ситуація повторювалася кожні чотири роки, а саме: з 2001 р. поступове зростання до 2004 р. (від 51,3 грн до 203 грн на душу населення); зниження значень у 2005 р. (до 158,2 грн) і поступове зростання до 2008 р. (344,4 грн); зниження значень у 2009 р. (до 274,6 грн) і поступове зростання до 2012 р. (444,7 грн);

- в аналізованих зарубіжних країнах питома вага валових страхових премій у ВВП в період кризи зменшилася, але знаходилася в прийнятних межах 5-9%, тоді як в Україні даний показник не перевищує 3%;

- в Україні страхові премії на душу населення порівняно із досліджуваними країнами менші в кілька десятків разів, що свідчить про досить низький платоспроможний попит споживачів страхових послуг;

- структура страхового ринку України є незбалансованою, зокрема питома вага страхування життя становить менше 10%;

- найвищий рівень валових страхових виплат в цілому та за окремими сегментами страхового ринку України припав саме на період фінансової кризи і прогноз даного показника на 2016 р. свідчить про те, що ситуація кардинально не зміниться.

Враховуючи вищенаведені тенденції важливими є наступні напрями удосконалення функціонування страхового ринку України:

- з метою уникнення викривлень у розвитку ризикового страхування та стимулювання корпоративного страхування життя необхідним є удосконалення механізму оподаткування відповідних видів страхування;

- враховуючи низький платоспроможний попит населення України доцільним є більш активне запровадження послуг з мікрострахування, що дасть змогу страховикам розширити сегмент страхового ринку через залучення споживачів із низькими доходами;

- для удосконалення структури страхового ринку за спеціалізацією страхових компаній та для підвищення довіри споживачів страхових послуг до страховиків з довгострокового страхування життя необхідно створити систему гарантування виплат за страховими угодами у вказаній сфері.

Реалізація даних пропозицій сприятиме виходу страхового ринку України на якісно новий рівень функціонування.

Список використаної літератури:

1. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України [Електронний ресурс] // Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг: [сайт]. – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua/content/informaciya-pro-stan-i-rozvitok.html>.
2. Податковий кодекс України, від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>.
3. Total gross insurance premiums, Insurance and Pensions: Key Tables from OECD. – 2012. – № 1.
4. Ставки, индексы, тарифы [Электронный ресурс] // Минфин: [сайт]. – Режим доступа : <http://index.minfin.com.ua>.
5. Direct gross insurance premiums, Insurance and Pensions: Key Tables from OECD. – 2012. – № 4.
6. Average insurance spending per capita, Insurance and Pensions: Key Tables from OECD. – 2012. – № 3.
7. Шірінян Л.В. Мікрострахування в Україні: бути чи не бути? : [монографія] / Шірінян Л.В., Шірінян А.С. – Наукове видання. – Черкаси : Видавництво Чабаненко Ю.А., 2012. – 208 с.
8. Залетов А. Страховой рынок: новые вызовы и возможности // Insurance Top. – 2013. – № 4(44). – С. 2–7.

Надійшла до редакції 23.12.13

А. Шолойко, канд. экон. наук, ст. науч. сотр., ассист.
КНУ имени Тараса Шевченка, Киев

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ СТРАХОВОГО РЫНКА: ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ И МИРОВОЙ АСПЕКТЫ

Рассмотрены ключевые показатели развития страхового рынка Украины и зарубежных стран в докризисный, кризисный и посткризисный периоды. Выявлены основные отечественные и мировые тенденции, осуществлен прогноз и даны предложения по направлениям совершенствования функционирования отечественного страхового рынка.

Ключевые слова: страхование; страховой рынок; страховые компании; страхователи.

A. Sholoiko, PhD (Economic), Senior Fellow, assistant
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

TRENDS OF DEVELOPMENT OF THE INSURANCE MARKET: NATIONAL AND WORLD ASPECTS

The key indicators of development of the insurance market of Ukraine and foreign countries in the pre-crisis, crisis and post-crisis periods are considered. It is done to reveal basic national and world trends, make forecast of development of the domestic insurance market and give suggestions of the directions of improvement of functioning of the Ukrainian insurance market.

Keywords: insurance; insurance market; insurance companies; policyholders.

УДК 369.06 (477)
JEL G22. I18

Г. Глушта, канд. экон. наук, ассист.
КНУ имени Тараса Шевченка, Київ

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В РЕФОРМУВАННІ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

В статті систематизовано науково – методичні підходи до трактування поняття "медичне страхування", визначено роль такого виду страхування в системі суспільного страхового захисту. Розкрито організаційно-економічні аспекти функціонування системи медичного страхування; форми медичного страхування; надано переваги та недоліки обов'язкового медичного страхування. Розглянуто процеси функціонування систем медичного страхування в розвинутих країнах світу та надано характеристику базових світових моделей фінансування охорони здоров'я.

Ключові слова: медичне страхування, страхова медицина, обов'язкове медичне страхування, добровільне медичне страхування

Постановка проблеми. На сучасному етапі людський капітал є визначальним фактором еволюційного розвитку України та підвищення її конкурентоспроможності на світовому ринку, він потребує інвестиційних вкладень, що особливо, в умовах обмеженості фінансових ресурсів, загострює проблеми фінансування охорони здоров'я, образования, фізичного і духовного розвитку суспільства.

Показники стану здоров'я громадян виступають складовими системи індикаторів іміджу держави, саме тому має місце їх постійний моніторинг та контроль з боку міжнародних інституцій, так і вже існуючих і потенційних країн-партнерів України при вирішенні цілого спектру питань.

Обмеженість ресурсів держави зумовлює низьку якість медичних послуг, відсутність фінансових ресурсів для оновлення матеріальної бази державних лікуваль-